

ЗОК /1844

РАБОТНІЦА
І КАЛГАСНІЦА
БЕЛАРУСІ.

1933

№ 17-35

P

62036

ПРАЛІГАРЫ УСІХ КРАЈЕЎ ЗЛУЧАЙЦЕСЯ!

РАБОТНИЦА і КАПРАСЬНІЦА БЕЛАРУСІ

У 9036

№17
1933г.

ВЫКАНАЦЬ БАЛЬШАВІЦКІЯ РАШЭНЬНІ ЗЪЕЗДУ

Пяць дзён працеваў першы ўсебеларускі зъезд калгасьнікаў - ударнікаў. Пяць дзён перадавыя байцы за бальшавіцкія калгасы, лепшыя арганізатары калгаснай вытворчасці практична вырашалі гістарычныя задачы нашай першай вясны другой сацыялістычнай пяцігодкі. Пяць дзён такой вялікай, такай напружанай работы, якая прыкавала ўвагу ўсёй краіны, увагу ўсіх рабочых, калгасьнікаў і працоўных сялян.

Першае і ў гэтым — галоўнае, зъезд з гіганцкай пераканаўчай сілай яшчэ і яшчэ прадэманстраўваў бязьмерную адданасць працоўнага сялянства нашай ленінскай партыі і савецкай уладзе.

Работа зъезду зъявілася яшчэ адным найвялікшым доказам сталёвой непарушнасці саюзу рабочай клясы і працоўнага сялянства.

Тав. Шаранговіч у сваім дакладзе на зъезідзе калгасьнікаў-ударнікаў на фактах і лічбах паказаў, якіх посьпехаў, якіх перамог дабіліся мы пад кіраўніцтвам нашай бальшавіцкай партыі ў справе калгаснага будаўніцтва.

Што ўяўляла сабою Беларусь яшчэ ў недалёкім мінульым. Напомнім лічбы. Амаль палова ўсёй зямлі (11.645 тыс. дзесяцін з 22.228 тыс.) належыла князём, памешчыкам і клерыкалам. Мільёны працоўных сялян або зусім ня мелі зямлі, або мелі такія жабрацкія і нікчэмныя кавалкі, якіх не хапала нават і на паўгалоднае існаванье. Адсюль і масавая эміграцыя. Адвечная галеча і голад плюс самая дзікая і неабмежаваная кулацка-памешчыцкая эксплатацыя — вось на што асуджаў стары лад працоўнае сялянства.

А цяпер, што дала наша партыя працоўнаму селяніну. Чаго дабіліся мы, пераможна завяршыўши першую бальшавіцкую пяцігодку, у выніку якой наш Саюз стаў перадавой індустрыяльнай краінай.

Гэта лепш за ўсё выказалі дэлегаты першага ўсебеларускага зъезду калгасьнікаў-ударнікаў у сваім прывітаныні тав. Сталіну.

„Пад выпрабаваным кіраўніцтвам рабочай клясы—пішуць дэлегаты,—і яе перадавога атраду—нашай ленінскай партыі і цябе, наш улюблены правадыр тав. Сталін, дзесяткі мільёнаў беднякоў і сераднякоў назаўсёды пакончылі з катаржнай працай і голодным жыццём і вышлі на адзінаправільны шлях калектыўнай працы.

У нас створаны ўсе неабходныя ўмовы для таго, каб зрабіць усе калгасы сапраўды бальшавіцкім калгасамі і на аснове нашай упартай і сумленай працы зрабіць ўсіх калгасьнікаў, ўсіх былых беднякоў і сераднякоў заможнымі.

Ад імя лепшых калгасаў, калгасьнікаў і калгасьніц БССР мы даем ленінскому ЦК партыі і табе, дарагі наш правадыр тав. Сталін, непарушнае слова, што ў бліжэйшы час зьнішчым усе недахопы нашага калгаснага будаўніцтва і даб'емся арганізацыйна-гаспадарчага ўмацаванья ўсіх калгасаў БССР”.

2.181 калгас, 429 саўгасаў, 61 МТС—вось з чым мы сустракаем першую вясну другой пяцігодкі. Усё гэта ня прышло да нас самацёкам. Свае перамогі, свае посьпехі мы заваявалі ў суроў і непрыміримай барацьбе, барацьбе не на жыццё, а на съмерць з клясавым ворагам і яго агентурай.

Клясавы вораг разгромлен. Кулак разьбіт. У вёсцы канчаткова падарваны карэнныя капіталізму і перамога сацыялізму як і ў горадзе забясьпечана. Але вораг не здаецца бяз бою. Разгромлены, але яшчэ не дабіты, кулак аказвае шалёнае супраціўленне. Чым больш мы расьцем, чым больш маднене наша магутнасць, сіла нашай пралетарскай дзяржавы, чым больш маднеюць наші калгасы, тым з большай ініціятывай, з большим шаленствам рэшткі капиталістычных клясаў імкнущыся затармазіць, затрымаць наш рух наперад, дадарваць і разваліць нашы калгасы. Вораг зараз, зразумела, не выступае адкрыта. Ён зъяніў сваю тактыку, зъяніў мэтады сваёй барацьбы. Праlezы ў калгас, на калгасную стайню, у брыгаду, на калгасныя фэрмы, у МТС, ён адтуль ціхай сапай праводзіць сваю контр-рэвалюцыйную, падрыўную справу.

Патрэбна асаблівая пільнасць, патрэбна максимальная настарожанасць. Патрэбна самая бязылітасная барацьба з рэшткамі недабітага ворага і яго агентамі.

Цяпер працоўнаму селяніну не пагражаюць голад і кулацкая эксплатацыя. Партия вывела працоўнае сялянства на адзін правільны шлях—шлях калгасаў. Звароту да старога быць ня можа. Калгасы замацаваны канчатковы. Партия і пралетарская дзяржава далі калгасам лепшыя землі, трактары і машыны. Партия дабілася таго, што цяпер у калгасах быўшы беднякі жывуць ня горш за сераднякоў. Самае галоўнае, самае асноўнае ў тым, „каб умацаваць калгасы арганізацыйна, вышыбіць адтуль шкодніцкія элементы, падабраць сапраўдныя правераныя кадры для калгасаў і зрабіць калгасы сапраўды бальшавіцкімі”. Мы павінны зрабіць яшчэ адзін крок наперад—дабіцца што-б там ні стала, каб кожны калгасьнік—і бедняк і серадняк, стаў заможным.

Наш зъезд адбываўся на парозе сяўбы. Кліматичныя ўмовы ў гэтым годзе, як нельга лепш спрыяюць масаваму разгортанню звышраных

палявых работ. У радзе паўднёвых раёнаў звыш-
ранняя сяўба ўжо ідзе. У Слуцкім, Бельскім і іншых
раёнах перадавыя калгасы ўжо засялі першыя
гектары аўса.

Надышоў самы рашаючы час, надышло самае
сур'ёзнае і рашаючае выпрабаванье паказаць, як
мы ўмеем працаць, як мы гатовы выйграць наш
галоўны бой—бой за бальшавіцкае правядзенне
веснавой сяўбы.

Зъезд прыняў выклік Заходній вобласці на
лепшае правядзенне пасеўнай кампаніі. Гэта
ўскладае на нас у тысячы раз большая абавяза-
цельсты і ў першую галаву на нашы партыйныя
арганізацыі, на наших дэлегатаў зъезду.

Будзе ганьбай, найвялікшай і нічым не апраў-
данай ганьбай, калі мы адстанем, калі мы ня вы-
канаем сацыялістычнага дагавору з Заходнім
вобласцю.

А такая пагроза ёсьць.

Насеніне—адзін з самых асноўных і рашаючых
вучасткаў веснавой сяўбы. А як у нас стаяць тут
справы. Дрэнна, ганебна дрэнна. Бальшавіцкай,
сапраўды бальшавіцкай, а не славесна-дэклара-
цыйнай, барацьбы за насеніне яшчэ німа. Справа-
жня толькі ў тым, каб ссыпець насенфонды. Галоў-
нае-ж ў тым, каб ня толькі ссыпець, але і ачысь-
ціць, адсартаваць, пратруціць і захаваць насен-
фонды, каб забясьпечыць насенінем яравы клін
у поўнай адпаведнасці з вызначаным пляном.

А што мы маем на сёнешні дзень. Вось апошнія
зводка НКЗ БССР аб ходзе ачысткі насеніня.
Пра што яна сыгналізуе. Першае—ні адзін раён
у БССР яшчэ ня выкананы сваіх заданіяў па
ачыстцы насенфонду. Па некаторых раёнах і асаб-
ліва паўднёвых, лічбы проста злачынныя. Возьмем
для прыкладу толькі тыя раёны, дзе сяўба павінна
разгарнуцца ў самы бліжэйшы час.

Лельчицкі раён—49,3 проц. пляну ачысткі на-
сеніня; Тураўскі — 36,9; Мазырскі — 26,7; Лоеў-
скі—58,1 і г. д., і г. д. Кіраунікі гэтых раёнаў ня
мала далі гарачых абязаніяў ударна правесці
сяўбу і ўзыняць ураджайнасць калгасных палёў.

А чым яны зьбіраюцца сеяць, чым узьнімаць
ураджай. Неачышчаным, неадсартаваным насенінем.

Вось такой алілюйшчыне, такой балбатне, такому
шкоднаму пустазонству трэба даць самы бязлі-
тасны і жалезны адпор. Грош цана таму каму-
ністу, грош цана таму раённаму кірауніку, які ва-
ўвесь голас крычыць аб уздыме ўраджайнасці,
аб ударных тэмпах сяўбы, а на справе, у сябе ў
раёне, у сябе ў калгасе ня можа нават забясьпе-
чыць сваячасовай ссыпкі і ачысткі насенфондаў.

Засяць кожны гектар высокаякасным ачышча-
ним і пратручаным насенінем—вось у чым баявая
задача.

Рамонт трактароў і сельска-гаспадарчага інвен-
тару ў нас таксама недапушчальна зацягнуўся.

**Калгасніцы і працоўныя сялянкі мы павінны
ва што-б там ні стала заваяваць пяршынство
ў сацыялістычным спаборніцтве з Заходнім
вобласцю.**

Мы і тут ганебна адсталі ад іншых абласцей
Савецкага саюзу. Асабліва дрэнна працуць та-
кія МТС, як Бешанковіцкая, Горацкая, Барысаў-
ская, Смалявіцкая і інш., дзе плян рамонту выка-
нан толькі на 50—80 проц.

Рашуча выкраваючы апартуністаў, ачышчаючы
МТС і МТМ ад кулацка-шкодніцкага ахвосьця,
даб'емся, каб кожны трактар, кожная машина
зараз-жа быў адрамантаваны і пры тым адраман-
таваны добра.

Гатоўнасць трактарнага парку — гэта, аднак,
яшчэ ня ўсё. У нашых умовах посьпех сяўбы вы-
рашае конь. Падрыхтаваць каня да сяўбы, забясь-
печыць яму надзейны дагляд, забраніваць для
яго выстарчальную колькасць кармоў—вось што
асноўнае. Навядзем-жа на кожнай калгаснай стайні
сапраўды ўзорны парадак, выганім кулака-шкод-
ніка, лодыра і падкулачніка, паставім конюхамі
лепшых правераных калгаснікаў.

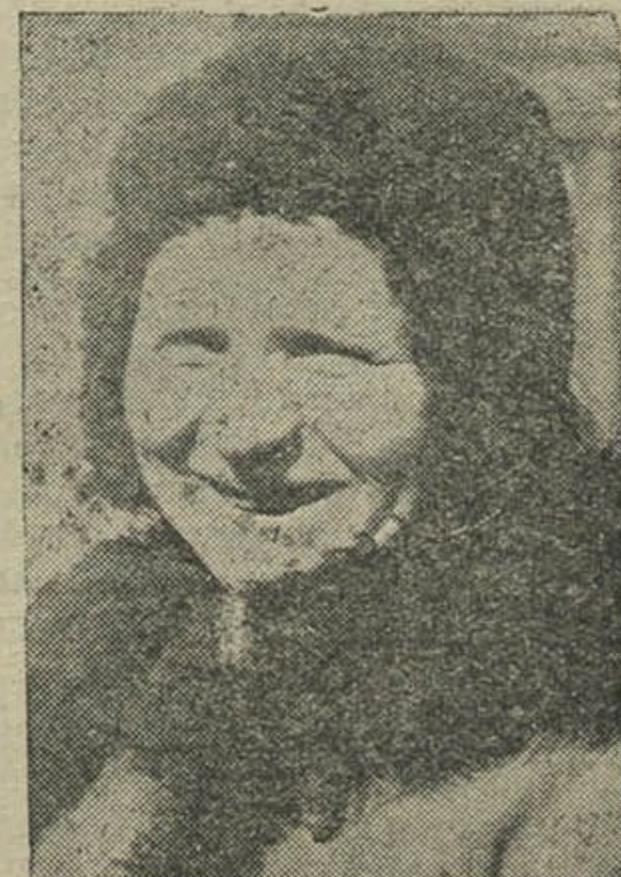
ЦК КП(б)Б і СНК БССР ня раз падкрэслівалі
недапушчальнасць ігнараванья і недаацэнкі адна-
асобніка ў падрыхтоўцы да веснавой сяўбы. Адна-
собнікі — нашы заутрашнія калгаснікі, і іх таму
нельга ігнараваць. У пляне веснавой сяўбы на
бягучы год аднаасобны сэктар яшчэ займае даволі
сур'ёзнае месца. Кожная партыйная арганізацыя
павінна неадкладна праверыць, як падрыхтаваны
аднаасобнікі да сяўбы, як адрамантаваны ў іх інвен-
тар і ссыпаны страхавы фонды, як даведзены
да іх пасеўнай абавязацельсты. Усякі факт неда-
ацэнкі аднаасобнага сэктару, усякі факт ігнара-
ванья аднаасобнікаў павінен сустрэць самы руй-
нуючы адпор.

Зъезд калгаснікаў - ўдарнікаў даў сапраўды
бальшавіцкую пущёку на правядзенне першай
вясны другой пяцігодкі. За працу-ж, таварышы,
за працу. Ня будзем траціць ні аднай мінuty. Усе
нашы сілы, усю нашу волю і энергію—на пасеўны
фронт.

Даб'ем кулака, выганім з калгасных радоў ло-
дыраў і прагульшчыкаў, засеем, і добра засеем,
увесь яравы клін.

Шчыльней рады вакол ЦК Усे�КП(б) на чале
з тав. Сталіным, вакол КП(б)Б і яе ЦК.

«Звязда».

Тав. Сабаленка—дэлегат Ус-
беларускага зъезду калгаснікаў-
ударнікаў ад Полацкага раёну.

30K

1844

3

Сацыялістичная перабудова сельскай гаспадаркі

(З дакладу т. Шаранговіча на Ўсебеларускім зьезьдзе калгаснікаў-ударнікаў)

Для таго, каб былі больш зразумелымі тыя посьпехі, якіх мы дасягнулі ў галіне сацыялістичнай перабудовы сельскай гаспадаркі, трэба прывесці даныя адносна таго, што мы мелі ў мінукі.

Да рэвалюцыі больш паловы ўсёй зямлі Беларусі (сюды ўключаецца Менская, Магілёўская, Віцебская, Віленская, Горадзенская губ.) належала купцом, паном, князём, папом. З 22.228.000 дзесяцін належала памешчыкам, князём і папом 11.645.000, а на долю ўсіх сялян-беднякоў і сераднякоў, а таксама і кулакоў прыходзілася 10.383.000 дзесяцін. Такая колькасць зямлі належала чатыром мільёнам сялян ды трэба мець на ўвазе, што тут была і кулацкая зямля.

У Беларусі прыблізна было каля 200.000 батракоў. Малазямелльле і безъяземельле прымушалі сялянскую беднату ісці на заработка і перасяляцца ў іншыя краіны. За 20 год перасялілася ў Сібір 642.000 чал., паехала ў Амерыку 800.000 чал., астатнія беднаты і маламоцная частка сераднякоў гнулі сьпіну на работе ў кулакоў і памешчыкаў,

Бесправоўя ў нас німа, мы ні маєм ніводнага бесправоўнага. Хто толькі хоча добрасумленна аддаваць сваю працу на справу сацыялістичнага будаўніцтва, ён можа ў любы час, у любым месцы знайсьці работу і працеваць.

Калі раней сяляне-беднякі і батракі апрацоўвалі зямлю памешчыкам, князём, папом, дык зараз, з ліквідацыі кулацтва, як клясы, мы адабралі зямлю ад кулакоў і маєм наступныя дасягненны. Пад канец 1932 г. мы маєм у Беларусі 429 саўгасаў, 9.181 калгас, у які ўваходзіць 45 проц. бядняцка-серадняцкіх гаспадарак Беларусі. На адну гаспадарку ў калгасе ў 1932 г. прыходзілася 6,30 га зямлі, а на адну аднаасобную гаспадарку—3,52 га зямлі.

Вы бачыце, што ўся гэта зямля памешчыкаў і кулакоў перадана бедняком, серадняком, калгасам, і пытаньне аб малазямелльле ў нашых калгасах не стаіць. Калгасам аддана лепшая зямля, калгасам далі столькі зямлі, што трэба толькі як належыць яе скрыстаць, апрацеваць, каб атрымаць найлепшы ўраджай. Калгасы і саўгасы займаюць каля 60 проц. ўсёй пасеўнай плошчы.

Мы мелі ў 1928 годзе 123 трактары, а на 1 студзеня 1933 г. мы маєм 2.822 трактары магутнасцю ў 33.395 конскіх сіл, арганізавана 61 МТС. МТС павінны будучь засекці больш трэцій часткі ўсіх наших калгасных палёў.

Буйнай рагатай жывёлы ў калгасах налічваецца 381 тыс. шт., а ў 1928 г. было толькі 12.466 шт.

Колькасць сівіней вырасла з 3.180 шт. у 1927-28 г. да 130 тыс. штук.

За большавіцца кіраўніцтва сельскай гаспадаркай

Наша партыя і яе настаўнікі Ленін і Сталін на раз гаварылі, што мы зможем ужыць высокую тэхніку ў сельскай гаспадарцы, развіваць тэхніку, складаныя машыны і г. д. у тым выпадку, калі будзем мець буйную сацыялістичную сельскую гаспадарку, г. зн. калі будзем мець саўгасы, калгасы, калі будзем па-бальшавіцку ўзмацняць калгасы і саўгасы.

Таварышы! Нельга ўжываць трактары, камбайні, нельга ўжываць радковыя сяявіркі, бульбакапалкі, бульбасажалкі і рад іншых складаных машын на палосках у якіх-небудзь 2—3 сажні. Іх можна ўжываць толькі на буйных масівах, якія ўваходзяць у калгасы.

Ужыванье машын азначае карэннае паляпшэнне наогул апрацоўкі глебы, вызваленіе ад цяжкай працы, вызваленіе ад ужыванья старых дапатопных сошак, якія па гліне часта дрыгаюць і селяніну з ўсёй сілай трэба налягаць грудзьмі, каб убіць яе ў зямлю, а яна дрыгае і мучае каня і селяніна. Зараз замест сошкі мы маєм плугі

т. Шаранговіч—сакратар ЦК КП(б)Б. трохлямешныя, 5 і 12-лямешныя.

У самых высокаразвітых краінах у дробных гаспадарках трактараў німа. Нават у Амерыцы толькі 18 проц. фэрмераў (гаспадароў) маюць трактары, ды то гэтыя трактары поўнасцю не выкарыстоўваюцца. Ва Францыі, напрыклад, зусім німа камбайнаў.

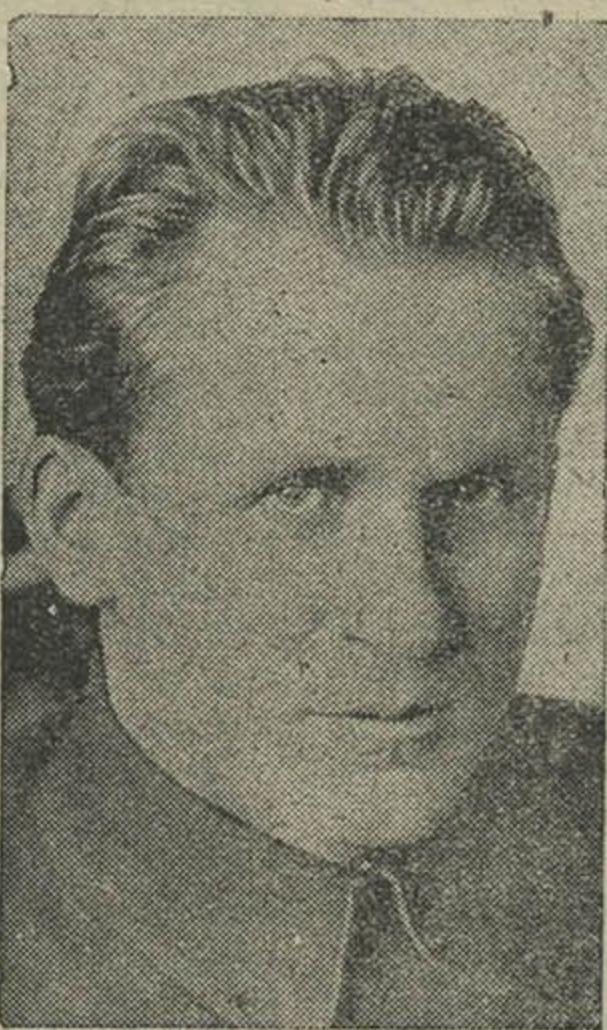
Калі-б мы ні ўзбуйнялі сельскую гаспадарку, то працоўнае сялянства пакутвала-б і далей, бо тады нельга было-б ужываць ні машын, ні ўсіх іншых мерапрыемстваў, якія паляпшаюць дабраўбыт, павышаюць ураджайнасць.

Капіталістычны шлях—гэта шлях такі, калі большасць руйнуета, пакутуе, галадае, а меншасць багацее і живе ў дастатку. У капіталістычных краінах сялянства зараз галадае, там зараз дзесяткі мільёнаў бесправоўных, якія паміраюць з голаду.

Капіталістычны шлях развязаць сельскай гаспадаркі нам не падыходзіць. Мы выбралі сацыялістичны шлях—адзіна правільны шлях, які дае сьветлае будуче і паляпшае становішча бедняка і серадняка-аднаасобніка.

Трэба напомніць, што казаў правадыр нашай партыі і працоўных тав. Сталін на ўсесаюзным зьезьдзе калгаснікаў-ударнікаў.

„Чым розніца стары лад ад новага калгаснага ладу?

Пры старым ладзе сяляне працавалі ў адзіночку, працавалі старымі дзедаўскімі способамі, старымі прыладамі працы, працавалі на памешчыкаў і капиталістаў, на кулакоў і спэкулянтаў. Пры новым калгасным ладзе сяляне працуець супольна, арцельна, працуець пры дапамозе новых прылад—трактараў і сельска-гаспадарчых машын, працуець на сябе і на свае калгасы, жывуць без капиталістаў і памешчыкаў, без кулакоў і спэкулянтаў, працуець для таго, каб з дня ў дзень паляпшаць сваё матар'яльнае і культурнае становішча. Там, пры старым ладзе, урад буржуазны і падтрымлівае ён багацеяў супроць працоўных сялян. Тут пры новым калгасным ладзе, урад рабоча-сялянскі і падтрымлівае ён рабочых і сялян, супроць усіх і ўсякіх багацеяў. Стыры лад вядзе да капиталізму. Новы лад—да сацыялізму.

Вось вам два шляхі, шлях капиталістычны і шлях сацыялістычны, шлях наперад—да сацыялізму і шлях назад—да капиталізму“.

Іменна гэты шлях—шлях калгасаў, ёсьць сацыялістычны шлях і па гэтым шляху мы павінны развязаць і будаваць сваё жыцьцё. Самае галоўнае тое, каб нашы беднякі і сераднякі правільна зразумелі, куды іх вядзе партыя, рабочая кляса ў справе перабудовы нашай сельскай гаспадаркі на сацыялістычных падставах.

Ужо тое, што большасць беднякоў і сераднякоў знаходзіцца ў калгасах, больш сотні тысяч лепшых калгаснікаў-ударнікаў змагаюцца за калгасы пад кірауніцтвам партыі, съведчыць аб тым, што гэты шлях верны, моцны і ніякага павароту на іншы шлях ня можа быць (волескі), якія-б спробы не рабіў шкоднік у Наркамземе, ці кулак непасрэдна ў калгасах, або поп ці афіцэр ды наогул усякая іншая брыда, якая зараз вядзе барацьбу супроць калгасаў.

Зараз трэба зрабіць усё тое, што залежыць у першую чаргу ад нас—ад камуністычнай партыі, ад камуністаў, ад бальшавікоў, ад Цэнтральнага Камітэту партыі, ад раённых камітэтаў партыі ад ячэек. Мы павінны лепш кіраваць нашымі калгасамі, ведаць жыцьцё калгасаў і калгаснікаў.

Трэба сказаць, што мы дрэнна кіруем калгасамі. Эта мы съмела кажам. Цэнтральны Камітэт нашай партыі на звездзе калгаснікаў гаворыць, што мы дрэнна кіруем калгасамі на Беларусі. Ёсьць такія камуністы, якія маюць партбілет у кішэні і думаюць, што яны ўмеючы скаваць тую ці іншую прамову, выступіць дзе-небудзь на сходзе, зълёце ці на якім-небудзь пасяджэнні, умеючы напісаць добры цыркуляр, пісьменны, у якім няма ніякіх ухілаў ад генэральнаі лініі партыі, усё расстаўлена як трэба і коскі і крапкі,—што яны вядуць сапраўдную барацьбу за ўмацаванье нашых калгасаў, за тое, каб зрабіць нашы калгасы сапраўды бальшавіцкімі, згуртаваць актыў, выжываць адтуль кулакоў, каб сапраўды дапамагчы нашым калгасам і калгаснікам зрабіцца заможнымі, як гаварыў наш правадыр. Нам такіх кіраунікоў зараз непатрэбна. Ня так трэба кіраваць нашымі калгасамі і калгаснікамі.

Зараз трэба будзе кіраваць інакш, і той будзе добрым кірауніком, хто будзе ўглыбляцца ў справу і на цурацца ніякіх „дробязяй“. Калі прыехаў у калгас, дык паглядзі, як abstaiць справа з канём, плугам, бараной, як захоўваеца збожжа ў сівінах, ці чысты сівіран, як расстаўлены брыгады, людзі, што кажуць калгаснікі і г. д.

І вы, калгаснікі-ударнікі, калі давас прыяджае, які-небудзь кіраунік-камуніст, ці беспартыйны, вы павінны ад яго патрабаваць справы. Нельга, каб ён прыехаў у калгас, пагаварыў са старшыней калгасу, а потым паехаў-бы ў цэнтр ці ў раён і рапартаваў-бы аб тым і тым, або съпісаў-бы цэлья аркушы паперы, а на справе нічога не паглядзеў (з месц: *верна*).

Ад вас гэта таксама залежыць, вы таксама павінны нас выхоўваць, паказваць нам, дапамагчы сваім вопытам, практикай. Вы-ж з'яўляецца такімі самымі будаўнікамі, як і мы, і таму моцна змагайцеся за справу і патрабуйце, каб мы лепш кіравалі, дзе патрэбна.

Зараз ЦК КП(б)Б прымае ўсе меры да таго, каб палепшиць і ўмацаваць кірауніцтва калгасамі і ўсёй сельскай гаспадаркі. Мы прымаем самыя рашучыя меры да таго, каб перабудаваць кірауніцтва, павысіць яго якасць.

Аб тым, што мы дрэнна кіруем съведчыць і тое, што мы за апошні час мелі факты шкодніцтва ў систэме НКЗему. Я абых раней гаварыў. Шкоднікі гэтыя ламалі трактары, і вынік ад работы трактароў атрымліваўся часта на той, які павінен быў-бы быць.

Ці ня бачылі і мы і вы, што часта трактары дрэнна скарыстоўваюцца, што бэнзыны не падвесьлі ў свой час, запасных частак няма і г. д. Гэта шкоднікі так рабілі. Яны рабілі так, каб трактары не давалі належнага эфекту ў работе, каб кампрамінтаваць машыны ў вачох калгаснікаў, каб калгаснікі лаялі гэтыя машыны і зашто.

Клясавы вораг—кулак, падкулачнік—скарыстоўваў гэта і нашэптываў:

— Вось паглядзеце, якія трактары, вось паглядзеце, што савецкая ўлада дала. Кажуць, што трактары даюць, машыны даюць, а вось адчуваюць гэта на сваёй сыпіні.

Гэта ўсё на нашых вачох праводзіліся, і мы вінаваты за гэта, бо спасылацца на тое, што клясавы вораг вінават, гэта самая лёгкая справа. Зразумела, інакш і быць ня можа—кулак, падкулачнік, поп, дзяк, усякі іншы чорт-ці-ж яны, думачце, будуць сядзець сабе спакойненка, ціхенька. Не, таварышы. Мы за доўгі час работы ведаем, што яны вялі барацьбу з намі, вядуць і будуць весьці, бо мы ідзем наперад, бо мы маєм вялікія посьпехі, а яны злуюць і хто адкрыта, а хто цішком вядуць разбураючую работу супроць нас.

Будзем-жа сапраўды, таварышы калгаснікі, бальшавіцкі пільнымі, не шкадуючы ніякага кума, брата, свата. Будзем весьці з кулакамі і падкулачнікамі рашучую барацьбу, ачышчацца ад іх, тады ніякая іх работа ня будзе разгортаўца, як гэта было ў апошні час.

Тав. Сталін на студзеніцкім пленуме ЦК і ЦКК Усे�КП(б) па пытаньнях работы ў вёсцы казаў наступнае:

„Мы вінаваты ў тым, што не разгледзелі адмоўных бакоў калгаснага гандлю збожжам і дапусцілі рад грубейшых памылак. Мы вінаваты ў тым, што цэлы рад нашых арганізацый адварваліся ад калгасаў, пачылі на лаўрах і аддаліся стыхіі, самацёку. Мы вінаваты ў тым, што цэлы рад нашых таварышоў усё яшчэ пераацэнваюць калгас, як форму масавай арганізацыі, не разу-

„І мужчына пайшоў за мною—жанчынай”

(Прамова калгасыніцы Балтынскай з Барысаўскага р. на зьезьдзе)

Таварышы, я хачу расказаць, як мы арганізавалі наш калгас.

У 1929 годзе я была на Ўсесаюзным зъезьдзе саветаў, калі зацвярджаўся пяцігадовы плян. Прыехаўшы дамоў з Масквы, я ўзьняла пытанье аб арганізацыі ў нас калгасу. У 1930 годзе 11-га лютага арганізаваўся калгас з 12 бядняцкіх гаспадараў. Мы дружна ўзяліся за працу. Вядома, гэта праца была ў нас новая, бо калгасаў у нас ня было яшчэ. А я, таварышы, якраз тады жыла ў акружэнні заможных кулацкіх элемэнтаў. Гэтая кулакі накіравалі да мяне папа, каб ён мяне направіў на „ісьціны путь“. Вось гэты поп прышоў да мяне і кажа: „Дай табе пачытаю малітву, можа ад цябе нальчыстая сіла адыйдзе“ (съмех, воллескі), а я яго як адчытала, то ён адразу выкаціўся. Я сказала, што я ня грэшніца і мне малітва яго не патрэбна і не малюся я ўжо з малых год, мае дзеци таксама ня моляцца — яны зъяўляюцца піянэрамі. Я з усёй адданнасцю ўзялася за справу пабудовы сусветнай камуны (воллескі).

Мой муж быў пад уплывам кулакоў і не пашоў у калгас. Я шмат перажыла ад яго. Ён мяне зъбіваў, ня пускаў па трыдні ў хату, але я яму сказала: „хочь ты і муж мой, але-ж ты ня ідзеш па тым шляху, па якім я іду, таму ты мне ня прыяцель і ня сябра. І мы з ім разышліся“ (воллескі). Ён-жа маліўся богу і гаварыў: „Я буду маліцца богу і мне бог дасць больш чым табе твой калгас“. Калі-ж ён убачыў, што я ў калгасе больш зарабіла, чым яму даў бог, то ён сказаў: „баба, я пайду з табою, будзем разам з табой у калгасе (воллескі). І мужчына пашоў за мною, жанчынай.

— Я павінна адзначыць, што пры арганізацыі нашага калгасу было шмат труднасцяў, але пры актыўным удзеле ў гэтай працы

ўсіх нас, мы змаглі перамагчы ўсе тыя затрудненні, якія сустрэкаліся на нашым шляху. Зараз у нашым калгасе ёсьць 45 гаспадараў. Калгас наш, бязумоўна, падрыхтаваўся да веснавой пасеўной кампаніі. Калгас поўнасцю выканаў свае абавязкі перад дзяржавай па здачы (продажы) збожжа, бульбы і тэхнічных культур дзяржаве. Калгас у вызначаны тэрмін убраў і скончыў уборку збожжа і засеяў азімыя. На 100 проц. ссыпаў насеяння і страхавыя фонды. Толькі па тэхнічных культурах ня ўсё выканана. Бязумоўна, калі мы будзем добра працеваць у калгасе, калі мы будзем прымаць актыўны ўдзел у справе пабудовы калгасу, то ў нас будзе добра. Пры арганізацыі нашага калгасу было шмат непаладкаў. У мяне ляцелі камені з-за вуглоў, але я не баялася. Мяне запалохвалі: „Калі будзе вайна, то цябе-ж першую задушаць“. Я паказала, што мы — савецкая краіна — не жадаем вайны, але калі нападуць на нас, то мы, старыя і малыя, аб'яднаемся ў адно і выступім, як адзін, на абарону нашай краіны, нашай сацыялістычнай бацькаўшчыны.

Мы можам хваліцца тымі нашымі калгасамі, дзе добра арганізавана праца, дзе добра кіруюць кіраунікі! Вазьму прыклад з нашага калгасу. У мінулым годзе мы са ўсёй актыўнасцю ўзяліся за справу ўцягнення ў калгасы беднякоў. У гэтым годзе ў нас старшыня калгасу — камуніст, але тав. Шаранговіч зусім правільна ў сваім дакладзе адзначыў, што некаторыя нашы камуністы любяць прыгожыя рэзалиюцыі пісаць, красамоўна гаварыць, але ня выконваць тых абавязкаў, якія намеціла камуністычная партыя і савецкая ўлада. У нашым калгасе на кіруючых пасадах яшчэ ёсьць кулацкія элемэнты, якія шкодзяць калгасу. Іх абавязкова трэба вычысьці.

Я хачу крыху спыніцца, на-конт працы жанчын. Якое мела значэнне жанчына да рэвалюцыі, якое ў сучасны момант? На сёнешні дзень жанчына ў нас зъяўляецца такім самым змагаром за сацыялізм, як і мужчына. Яна працуе на кіруючых пасадах, як і мужчына, яна ўдзельнічае ва ўсёй працы нараўні з мужчынай.

Таварышы жанчыны! Дык давайце-ж мы макней аб'яднаемся вакол нашай камуністычнай партыі і будзем змагацца за пабудову сацыялізму ня толькі ў нашай краіне, але і ва ўсім сьвеце.

Таварыш Сталін указаў на Ўсесаюзным зъезьдзе калгасынікаў-ударнікаў, што жанчына мае вялікую ролю ў калгасе. Бязумоўна, што калі наших жанчын высоўваюць на працу, то, ня гледзячы на тое, што ёсьць труdnасці, мы стараемся выконваць тая свае абавязкі, якія на нас ускладаюць камуністычную партыя і савецкая ўлада.

Таварышы жанчыны, уключымся па-баявому ў веснавую пасеўную кампанію, у першую вясну другой пяцігодкі, пакажам лепшыя прыклады на фронце нашага сацыялістычнага будаўніцтва і будзем змагацца з клясавымі ворагамі, якія перашкаджаюць нам будаваць сацыялізм. Мы будзем прасіць наш урад аб жорсткім пакараньні ворагаў дыктатуры пралетарыяту, якія перашкаджаюць нам будаваць сацыялізм (воллескі).

Мы будзем упарты, па-ударнаму змагацца за генэральную лінію нашай партыі (воллескі), мы будзем змагацца за выкананне абавязкаў перад пралетарскай дзяржавай.

Няхай жыве цесная сувязь паміж рабочымі і працоўнымі сялянствам!

Няхай жыве працоўная жанчына ва ўсім сьвеце!

Няхай жыве камуністычная партыя і яе правадыр т. Сталін! (Воллескі).

САЦЫЯЛІСТЫЧНАЯ ПЕРАБУДОВА СЕЛЬСКАЙ ГАСПАДАРКІ (Канец).

меючы, што справа ня столькі ў самой форме, колькі ў тым, каб самі на сябе ўзяць кірауніцтва калгасамі і вычысьціць з кірауніцтва калгасамі антысавецкія элемэнты. Мы вінаваты, што не разглядзелі новай абстаноўкі, не ўявілі сабе новай тактыкі клясавага ворага, які дзейнічае ціхай сапай“.

Мы ў далейшай сваёй рабоце павінны строга кіравацца ўказаныямі правадыра нашай партыі тав. Сталіна.

Калі мы будзем добра выконваць указаныні тав. Сталіна, аддаваць усе сілы і энэргію, гэта забясьпечыць далейшае ўмацаванье наших калгасаў (воллескі).

СУСТРЭЧА

Ганна Калтунова.

Пад гукі маршу, аўтамашыны з дэлегатамі ўсебеларускага зьезду калгасынікаў ударнікаў пад'ехалі да заводу „Ударнік“ (г. Менск).

— Прапетарскае прывітаньне змагаром сацыялістычных палёў— пранёсься голас у паветры і потым гучнае „ура“ ўдарнікаў завода і палёў зълілося ў адну сымфонію.

Горача сустрэлі ўдарнікі заводу ўдарнікаў калгасаў. Пазнаёмілі іх з працэсамі вытворчасці, з жыцьцем і бытам рабочых.

— Дык супроць іх у нас спрайдны курорт на вольным паветры, пад сонцам—чуюца гласы дэлегатаў з Веткаўскага раёну.

Паслья знаёмства з вытворчасцю дэлегатаў запрасілі ў стaloўку, дзе іх чакаў смачны абед.

Калтунова Ганна ня можа стрымаць сябе ад радасці! Яна сядзіць за цэнтральным столом, яе абступілі ўдарніцы і распытваюць пра жыцьцё і працу ў калгасе, змаганье з кулацтвам.

— А вы ўдарніца?—першым пачаць гаварыць, ява спыталася у малажавай дзяўчыны, што сядзела побач.

— А як-жа, я стругальшчыца мэханічнага цеху, за ўдарную працу чатыры разы прэміявана— адказала Віторская Галена.

— Ну, дык добра, як я ўдарніца, ды вы—значыць можам і

гаманіць—не бяз гонару адказала цётка Ганна і паправіла хустку на галаве.

— Ну, дык, раскажэце, як у вас да пасейнай рыхтуюцца, ці добра ўвосень засяялі, як убіралі.

— Я вам лепш пра сувіарнік раскажу, а гэта ўжо паслья, бо я там нязменна два гады працу і ведаю кожнае парася, як сваё дзіцё. Вось і ў гасцініцы, сплю, а потым усхаплюся ды бягу да сувіней. Успомню, што мне сёньня ня трэба іх карміць ды зноў лягу, а ўсё-ж думаю, як-жа яны там кормяцца, ці здаровы ўсе. А скажу па праудзе сувінні спраўныя ў мяне. Як даглядалі сувіней Краудзінкова Хадосься, Зеранкова Мар'я і Хамянкова Лісавета, то чуць сувінні не пазыхалі, а што-ж вы думаете яны рабілі—хлеб, бульбу, які трэба было даваць сувінні, яны забіралі сабе, але мы даведаліся і далі ім па шапцы.

А зараз у мяне адыходу зусім няма і сувінні як лялькі—вось прыедзь паглядзі, — кажа яна Галене.

— Я таксама, цётка Ганна, перавыконваю свой прамфінплян на 103-105 проц. і якасць даю добрую,—не сцярпела Галена.

— Пачакай, пачакай, слова мне дадзена, я яшчэ ня скончыла.

— А якая была барацьба пры пасейнай, кулакі так і шукалі, дзе-б гэта нас укусіць бальней. І укусілі гады.

— Мастабаў Іван, Суглоб Ляксандра сяяўши жыта, замест таго, каб пасеяць, укралі ў насеннага фонду аж 200 пудоў жыта, ды паразвоеў яго, хто куды, адзін меж папаў у канаву, то Хрушчалева Дуня яго знайшла, вось мы і раскрылі іхныя махінацыі, ну і далі як трэба.

— Правільна, цётка Ганна, трэба яшчэ больш упарты змагацца з гэтай сльязю, якая нам перашкаджае будаваць новае жыцьцё—зусім сур'ёзна адказала Галена.—Вось мы таксама шкоднікаў, прагульшчыкаў лупцуюць як належыць.

— Да сяўбы мы гатовы, хоць зараз выступаць, да дробязі ўсё

ёсьць—і пастромкі і вяроўкі. Насеньне і коні гатовы, магу рапартаўца вам.

— Я жыву зараз значна лепш—гаворыць яна, крыху падумаўши.—Выпрацавала 450 працадзён, атрымала 68 пудоў збожжавых, каля поўтысячы пудоў бульбы,—разам з мужам, малако маю ад сваёй кароўкі, сала таксама ёсьць.

— Мне падабаецца ваша дысцыпліна, якую мы абавязкова перанясем у наш калгас.

— Арганізуйце, цётка Ганна, сваіх жанчын, каб яны лепш працавалі, каб больш далі нам хлеба, бульбы, мяса, а мы таксама будзем працаваць лепш, звышка сабекошт, наляпшаць якасць прадукцыі.

— Дайце мне слова — папрасіла Віторская.

— Я ўдарніца мэханічнага цеху заводу „Ударнік“ выклікаю на сацспаборніцтва ўдарніцу калгасу „Хвалья“, Негляўскага сельсавету, Веткаўскага раёну, і бяру на сябе наступныя абавязкі:

Выконваць і перавыконваць прамфінплян як па якасных, так і па колькасных паказальніках, не рабіць браку, актыўна наведваць тэхгурток.

— Выклік прымаю—крыху пачырванеўши, адказала цётка Ганна.

— Са свайго боку абавязваюся добра даглядаць сувіней, зусім зьнішчыць адыход, прыехаўши са зьезду арганізаваць жанчын на 100 проц. выхад у поле і да біцца поўнага засеву плошчы вясной, ліквідаваць сваю няпісменнасць.

Дык вось адрес, пішэце мне і дайце свой.

— Менск, Вяземская № 5, завод „Ударнік“ Віторская Галене. Цётка Ганна каравым почаркам вывяла:

— Веткаўскі раён, Негляўскі сельсавет, калгас „Хвалья“ Калтунова Гаяна.

Гэта ня толькі ўрачыстыя слова, яны ў бліжэйшы час ператворацца ў большавіцкую справу.

Чорнаморава.

Менск.

Атрашкова Тацьцяна

(Калгас „Рассьвет”, Чачэрскі р.)

Я раскажу пра сябе.

— У мене пяцера дзяцей. Я ўдава. Муж мой, які быў два гады брыгадзірам у калгасе, нечакана памёр. На гэтым і спекульнулі клясавыя ворагі.

— Ну і шыпелі яны! — Твой муж здох і ты таксама здохнеш разам з дзецимі. Але вышла якраз наадварот, яны такі падохнуць, а я мы. Павышчалі шкоднікаў з калгасе, а я зараз жыву сабе добра. Адна працуя, а пецярных кармлю. Ды я толькі я адчуваю сябе добра ў калгасе, а гэту думку прасілі мене перадаць звязку ўсе калгасыніцы нашага калгасу „Рассьвет“.

Абавязкі перад дзяржавай па загатоўках выкананы нашым калгасам поўнасцю і ў тэрмін. Я—дэлегатка, актыўна наведываю

дэлегаці склад, які многа мне дапамагае ў працы.

Да часу пасеўнай мы падрыхтоўваем арганізацыю ясьляй і гэтым забясьпечым выхад усіх калгасніц на працу. Ужо накіравалі дзьёх жанчын на курсы ясельных працаўнікоў.

— Як толькі прыеду са звязку, возьмемся за пасеўную і правядзім яе абавязкова добра.

Клімава Ганна

(Калгас „Прасьвет“, Веткаўскі р.)

Мене паслалі на звязок за добры дніглід сьвіней. Калі я прышла на ферму, было 30 штук сьвінік заскарулых сьвіней, а зараз ужо я маю 58 здаровых сьвіней.

Апарасіліся трох сьвініні, парасяткі ўсе здаровыя, дагледжаныя.

Пабудавалі новы, ацеплены, сьветлы сьвініарнік, стайню для коней, будзем будаваць абору.

Наш калгас „Прасьвет“ зусім гатоў да сяўбы.

Рабочая сіла разьбіта на брыгады, зямля падзелена на вытворчыя вучасткі, цягавая сіла—коні, вупраж прымацаваны да асобных калгасынікаў.

— Я выпрацавала 410 працаўдзён і атрымала 47 пудоў збожжа, 100 пудоў бульбы, 2 пуды ільну і інш.

Жыву, і ні ў чым я маю патрэбы.

Прыехаўши са звязку, раскажу сваім калгасынікам усё, што чула ў Менску, каб яны сталі лепшымі ўдарнікамі і працаўлі на карысць нашай пралетарскай дзяржавы.

Выпрацавала я 215 працаўдзён. На працаўдзень у нас прыпадае 6 кг бульбы, 2 кг 850 г збожжавых. Да веславой сяўбы працаў. Зараз я актыўна наведываю аграгурток, каб аўладаць агратахнікай і ўзыняць ураджай. Наш калгасыніцы калгасу „Чараценка“ ўсё думаюць як і я, а асабліва дэлегаткі — каб як мага больш павышці ураджайнасць.

Веткаўская дэлегація на звязку, звязка—Калітунова Разумова, Камісарчык (жанорг) і Клімава

Гавораць ГЭФО!

ССІЦІЯЛІСТЫЧНЫХ ПАСЕЎ

Разумова Паша

(Калгас „Партызан“, Веткаўскі раён)

— Мой муж у Чырвонай арміі, а я працу ў калгасе і зьяўляюся лепшай ударніцай, мяне прэміявалі. Ад мужа атрымліваю лісты, дзе ён вучыць мяне, як лепш працаўца, пытаемца заўсёды пра калгас і піша розныя парады. Я яго слухаю і выконваю яго парады.

У нашым калгасе „Партызан“ ужо ўсё гатова да сяўбы, насынны фонд ссыпан, інвэнтар адрамантован. Сабралі 60 пудоў попелу на ўгнаенне. Я выпрацавала 200 працаўдзён, атрымала 200 пудоў бульбы, 29 пудоў збожжа, 20 кг ільну. Апрача гэтага да мене ўважліва адносяцца, як да сям'і чырвонаармейца. Маю карову. Сваё жыцьцё батрачкі не магу нікак парабаць з жыцьцём у калгасе.

Абавязваюся тут на звязку, што так ударна, як правялі ўборку, правядзім і веславую сяўбу, каб быў хлеб і нам, і Чырвонай арміі, і рабочым.

Кіrbай Марыля

(Калгас „Чараценка“, Жыткавіцкі раён)

— Я буду гаварыць пра свой калгас. Яго мы арганізавалі ў 1930 годзе з 7 гаспадарак. А сёньня ўжо маем 53 гаспадаркі. Маєм сьвінную ферму, 125 штук сьвіней і 39 сьвінаматак, 102 штуки рагатай жывёлы.

Выпрацавала я 215 працаўдзён. На працаўдзень у нас прыпадае 6 кг бульбы, 2 кг 850 г збожжавых. Да веславой сяўбы працаў. Зараз я актыўна наведываю аграгурток, каб аўладаць агратахнікай і ўзыняць ураджай. Наш калгасыніцы калгасу „Чараценка“ ўсё думаюць як і я, а асабліва дэлегаткі — каб як мага больш павышці ураджайнасць.

Субат Макрэнія

(Калгас „Кастрычніцкая рэвалюцыя“, Тураўскі раён)

— Я працу брыгадзірам жаночай палівой брыгады. У маёй брыгадзе 25 жанчын.

Раней дыцыпліна была на вельмі добрая, але ж я разам з актывам брыгады ўзялася за гэту справу і зараз брыгада мая на з горшых у нашым калгасе „Кастрычніцкая рэвалюцыя“.

Да вясны мы добра падрыхтаваліся. Нашы жанчыны ва ўсіх падрыхтоўчай работе прымалі актыўны ўдзел.

Мы атрымлілі на працаўдзень на 4 кг збожжавых і па 4 кг бульбы, так што калгасынікі ўсе добра забясьпечаны. Кожны мае карову і сьвіній. Калгас наш добры. Адно кепска, што ў нас сярод жанчын не вядзеца нікакай работы. Не працу дэлегаці склад. Ня глядзячы на то, што наш калгас знаходзіцца за два кіламетры ад Турава, жанорг тав. Шапіру мы ніколі ўочы ня бачылі. Добра, што хоць на звязку ўбачылі.

Мы вельмі просім рэдакцыю часопіса, каб яна нам дапамагае наладзіць работу сярод жанчын, тады лягчей нам будзе дабівацца перамог у калгасе. Я, прыехаўши ў свой калгас абавязваюся сабраць склад жанчын і расказаць аб звязку, каб потым яго рашэнні ўсім разам праводзіць у жыцьці.

Крот Агаф'я

Калі арганізоўвалі мы калгас, то кулакі і падпявалі палкімі нас закідвалі, вочы пяском засыпалі, думлілі нас заплохам, але вось, бачыце, не байміся мы іх і пабудавалі добры калгас.

Я не буду хваліцца, але мне зараз жывеца куды лепш. Я ўдава, маю двое дзецимі. У мяне і боты добрыя, і спадніца, і сьвітка, і дома яшчэ бацінкі бліскучыя ёсьць.

Мы добра змагаліся са стратамі. Ні аднаго каласка ня згубілі, ні аднай сянінкі на полі не пакінулі ў часе ўборкі.

У нас ёсьць жнявяркі, касілкі, якія замяняюць нам шмат рабочых рук, пабудавалі курынную ферму, абору. Выпрацавала я 250 працаўдзён і ніколі не прамяніло калгаснае жыцьцё на аднаасобнае.

Васілеўская Ніна

Калгас „Прамень“, Чырвона-Слабодзкага раёну, арганізуваўся ў 1929 годзе з пяці гаспадарак.

Паступова калгас вырас. Дзякуючы добраму кіраўніцтву праўлення, на чале якога стаіць тав. Гарбач, у калгасе ёсьць вялікі прыліў. З пяці гаспадарак ён вырас да 80.

У мінулым годзе ў нас быў добры ураджай. Я выпрацавала 240 працаўдзён. Атрымала за працаўдзень на 4 кг збожжавых культур, на 10 кг бульбы і грашыма па 90 кап.

Да першай вясны другой пяцігодкі мы ўжо добра падрыхтаваліся. Нашы жанчыны ва ўсіх падрыхтоўчай работе прымалі актыўны ўдзел.

Арганізоўваем ясьлі. На раённых курсах навучалася адна калгасыніца, якая будзе загадчыцай ясьлямі.

Дашкевіч Аўдоцьца

(Старшина калгасу „Ротніца“)

Я ўвесі час працаўала на месцінкам старшыні нашага калгасу, а зараз вылучана на пасаду старшыні.

Пасьмейваліся некаторыя спачатку:

— Баба, дзе яна справіцца з такай справай, хіба яна калі добры гаспадыня была.

— А я, гэта праўда, ніколі такі гаспадыня ня была, бо ве на чым было гаспадарыць, а ўсё ў чужакоў працаўала. Цяжка было спачатку.

Але сказала сабе, не, так ня будзе, каб кулакская зграйа насыміхалася.

Вазьму ў руکі. І ўзяла. Выкінула пару гадаў, і работа пашла як у добрых людзей.

Наш калгас невялікі — ад'яднае ўсяго 18 гаспадарак на плошчы каля 150 га. Нажылі 30 кароў, 31 цяля, пабудавалі добрыя

Дашкевіч Аўдоцьца.

стайні, дом для калгасынікаў. У гэтым годзе зарабілі на кепска нашы калгасынікі. Жыта больш, чым па кілё на працаўдзені, апрача іншых збожжавых, бульбы па 4 кг, грашыма па 50 кап.

Да веславой сяўбы мы поўнасцю падрыхтаваны і готовы сяць цю сеўні.

Выклікаю на сацспаборніцтва ўсіх жанчын дэлегатак звязку на лепшае правядзенне веславой сяўбы і адначасова абавязваюся прыкладна правесці сяўбу ў сваім калгасе „Ротніца“ (Чашніцкі раён).

Ударніцы на звязку расказали аб сваёй працы, аб жыцьці, аб цяжкасцях, падзяліліся думкамі. Атрымалі зарадку. Зраз кожная з іх зявіцца лепшым арганізаторам перамог на фронце пасяўной, на фронце павышэння ураджая. Ганна.

Нарада дэлегатак звязку ў рэдакцыі часопіса „Работніца“ калгасыніца Беларусі

Дэлегаты на абутковай

Дэлегаты выходзілі бадзёры, з вясёлымі тварамі. Тут-ж, каля брамы яўрэйскага тэатру, іх сустрэлі рабочыя і работніцы менскіх фабрык і заводаў. Ударнікі сацыялістычных палёў Аршанска, Заслаўская, Мсьціслаўская і іншых раёнаў накіраваліся на абутковую фабрыку імя Кагановіча.

Рабочыя і работніцы фабрыкі сустрэлі дэлегатаў гучным „ура“ і аркестрам музыки. Іх разьбілі на групы. Да кожнай прымацавалі майстра цеху, які азнаёміў дэлегатаў з вытворчасцю.

У закройны цех зайдла група дэлегатаў Аршанска раёну.

— Глядзі, якія прыгожыя боты шыюць рабочыя для ўдарнікаў вытворчасці і сацыялістычных палёў,—кажа дэлегатка Рубанава да Бязълюдавай Эмількі. Гэтая бота ў першую чаргу атрымашоць тыя, хто сумленна будзе працаўцаць у часе пасейнай і ўборачнай.

Кожны дэлегат цікавіўся выкананнем прамфінпляну кожным рабочым і работніцай у паасобку і якасцю прадукцыі. Асабліва спадабаўся дэлегатам новы канвэр, які рушыць бесперапынна, перадаючы аперацыі з рук у руки.

Дэлегатка з Воршы тав. Раманава з захапленьнем звярнулася да кіраўніка:

— Няўжо за адну пяцігодку вы пабудавалі такую вялікую фабрыку, з такім абсталіваннем па апошнім слове тэхнікі? Я зьдзіўлена тым, што ў змену выпускаюць 900 пар абутку. Каб кожны калгасынік і калгасыніца так ударна працаўвалі, як тут на

фабрыцы, мы-б хутка выканалі лёзунг таварыша Сталіна і сталі-б заможнымі.

Пасьля агляду фабрыкі накіраваліся ў сталоўку. Там дэлегатаў ужо чакаў абед. Усе селі за сталы. Распачаўся мітынг. Выступалі рабочыя з розных цехаў і бралі на сябе канкрэтныя абавязальствы па выкананні прамфінпляну, паляпшэнні і якасці прадукцыі, абавязаліся весці жорсткую барацьбу з пра-гуламі.

Рабочыя і работніцы прад'явілі калгасынікам і калгасыніцам сацыялістычны рахунак па ўзьняццы ўраджайнасці і сваячавым засеве і ўборцы. Рахунак быў прынят калгасынікамі і калгасыніцамі. Яны абавязаліся скончыць з посьпехам сяўбу і выканаць узятыя на сябе абавязальствы.

Дэлегаты выклікалі на сацспаборніцтва паасобных рабочых і работніц, якія заключылі паміж сабой сацлагаворы. Тав. Кугель—ударнік-закройшчык, з 35-гадовым вытворчым стажам, выклікаў на сацспаборніцтва Бязълюдаву Эмілю—дэлегатку Аршанска раёну з калгасу „Чырвоная зьмена“. Тав. Кугель абавязаўся даць добраякасны раскрой, выконваць і перавыконваць прамфінплян, прыняць актыўны ўдзел у арганізацыі гурткоў па вывучэнні тэхнікі вытворчасці, уцягнуць у гурткі на менш 40 проц. жанчын.

Бязълюдава прыняла выклік і абавязалася выканаць плян па мабілізацыі сродкаў і ўсіх відаў загатовак на сваім вучастку (яна член сельсавету). Для ўзьняццы ўраджайнасці сабраць

ня менш 2-х цэнтнераў попелу па сваім вучастку. Мабілізаваць усіх калгасынікаў і калгасыніц на вывазку гною ў тэрмін. Да 20 красавіка адкрыць у калгасе ясьлі, стаць селькоркай часопіса „Работніца і калгасыніца Беларусі“ і пісаць у шматыражку. Завербаваць 100 падпісчыц на часопіс.

Праверку выканання сацлагавору абавязаліся зрабіць 25 красавіка. Вынікі сацспаборніцтва асьвятліць у шматыражцы фабрыкі, насыценгазэце калгасу і ў часопісе „Работніца і Калгасыніца Беларусі“.

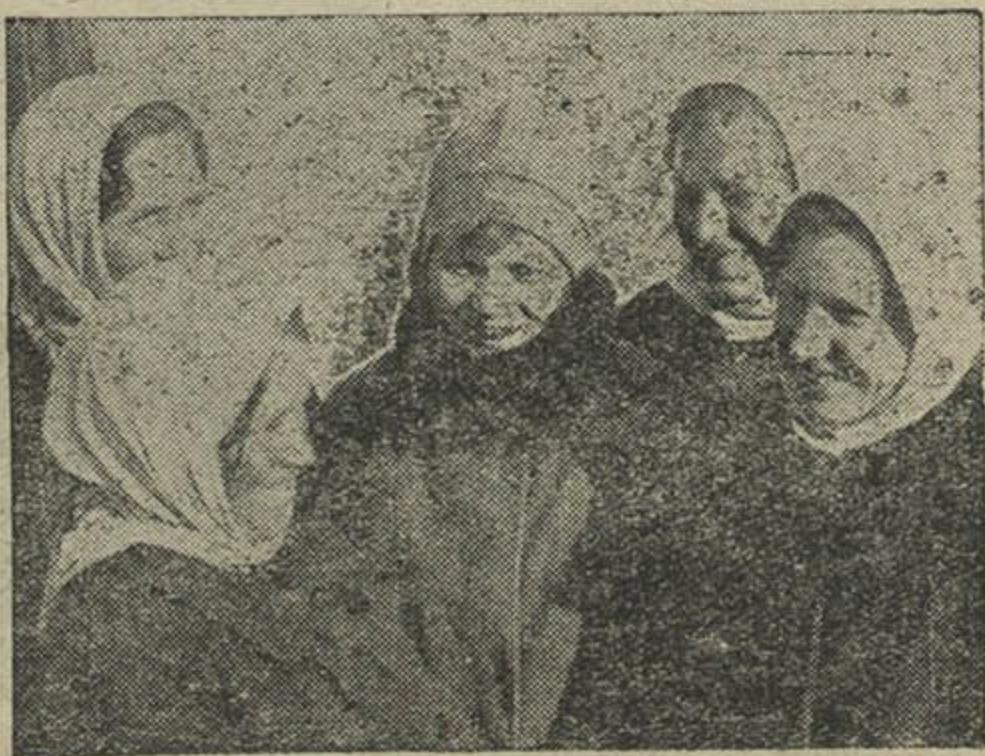
**
Пасьля таварыскай вячэры госьці весяліліся да познайночы. Танцевалі „лявоніху“ на толькі маладыя, але і старыя.

Сустрэча з рабочымі зрабіла глыбокое ўражанье на дэлегатаў зъезду. Пры развітанні яны падзякавалі за пралетарскую сустрэчу і абяцалі з гонарам выкананія плян веснавой сяўбы і ўбраць сваячасова ўраджай з сацыялістычных палёў.

Т.

Менск.

У бязълюдаснай барацьбе з кулаком, лодырам, чужаедам, умацоўваючы рабочае шэфства над вёснай—даб'емся перамог у правядзеніі пасяўной

Мсьціслаўская дэлегація на ўсебеларускім зъездзе калгасынікаў ўдарнікаў з жаноргам Т. Сухадольскай.

Вычысьцілі з калгасу кулакоў і праца пашла інакш

(Прамова калгасніцы Рубанавай на зьезьдзе)

Таварышы дэлегаты, дазвольце вітаць усіх ударнікаў і ўдарніц ад імя Аршансага раёну. (Воплескі).

Таварышы, я хачу падзяліцца з вамі нашымі дасягненнямі за першую пяцігодку. Вазьму, напрыклад, свой раён — Воршу. У нас ёсьць вялікія дасягненны — пабудавалі элеватор, электрастанцыю і інш. Давялося мне быць у Ленінградзе 7-га лістапада 1932 году ў сувязі з перавыкананьнем нашым раёнам пляну адгрузкі бульбы Ленінграду. Там я бачыла вялікую перабудову і вялікія дасягненны. Нашай дэлегацыі прышлося ехаць на экспкурсію ў аўтобусе, які быў выпушчан у 1932 годзе, дзе было 75 мяккіх месц, і мы ездзілі за 60 вёрст на экспкурсію ў „Детское Село“, дзе жылі раней цары. Мы бачылі там вялікія дасягненны за першую пяцігодку.

Я хачу сказаць і пра вялікія зъмены на нашых сацыялістычных палёх. Вазьму наш калгас „Звязда“. У нашым калгасе ў 1931 годзе было 55 гаспадарак. Усе гэтая гаспадаркі былі раней раздроблены і было 65 палосак, а зараз у нас поле разьбіта на 6 палос. Праўда, у 1931 годзе ў нас у калгасе было дрэнна, бо пралезылі кулакі, былія жандары, якія заселі на ўсіх адказных пасадах і падрывалі працу нашага калгасу. Кулак быў паляводам. Жандарм быў па гаспадарчых сиравах, у праўленыні амаль што „дом Раманавых“. Брыгадзіршай паставілі швагерку кулака палявода. Калі ў нас паляводам быў гэты кулак, то наша поле было разьбіта пабры-

гадах, але брыгады існавалі толькі на паперы, зьдзельшчына таксама была толькі на паперы.

У 1932 годзе мы вычысьцілі з калгасу шкодны элемент і праца тады ў нас пашла зусім інакш. Зараз у калгасе дзінне палявыя брыгады. Трэцяя брыгада — гародня. У 1932 годзе быў уведзен дасканалы ўлік працы па брыгадах. Першая брыгада была перадавой, яна атрымала на 3% больш, чым другая брыгада.

Зараз мы маём плян, каб змагацца за ўгнаенне, за попел, і брыгадзір спаборнічае з брыгадзірам за большы збор попелу. Зноў першая брыгада вышла першай. Яна назапасіла попелу 22 тонны, а другая брыгада — толькі 16 тонн. Праўда, яшчэ другая брыгада не здаецца.

У 1932 годзе я была выбрана брыгадзірам гародняй брыгады. У 1931 годзе ў гародзе сядзела швагерка кулака, якою кіраваў кулак, хоць яна і сама яня была кулачкай. У 1932 годзе ў нас яня было насеньня гародніны. Нам прышлося купляць, даставаць, мяніць і г. д. У гэтым годзе ў гародных брыгадах мы маём дасягненны па насеньні і ўраджаі. Мы маём ужо ў гэтым годзе насеньня гуркоў — 89 кг, буракоў, морквы, турнэпсу і інш. усякай гародняй культуры. Мы здалі дзяржаве і ў нас яшчэ ёсьць лішак, калі каму патрэбна будзе замяніць.

Гэтая посьпехі тлумачацца тым, што ў нас цяпер яня кулацкае кірауніцтва, а наша, пралетарскае. У нашым калгасе насеньне ачышчана на 100 проц. Інвентар адрамантаваны. 18 са-

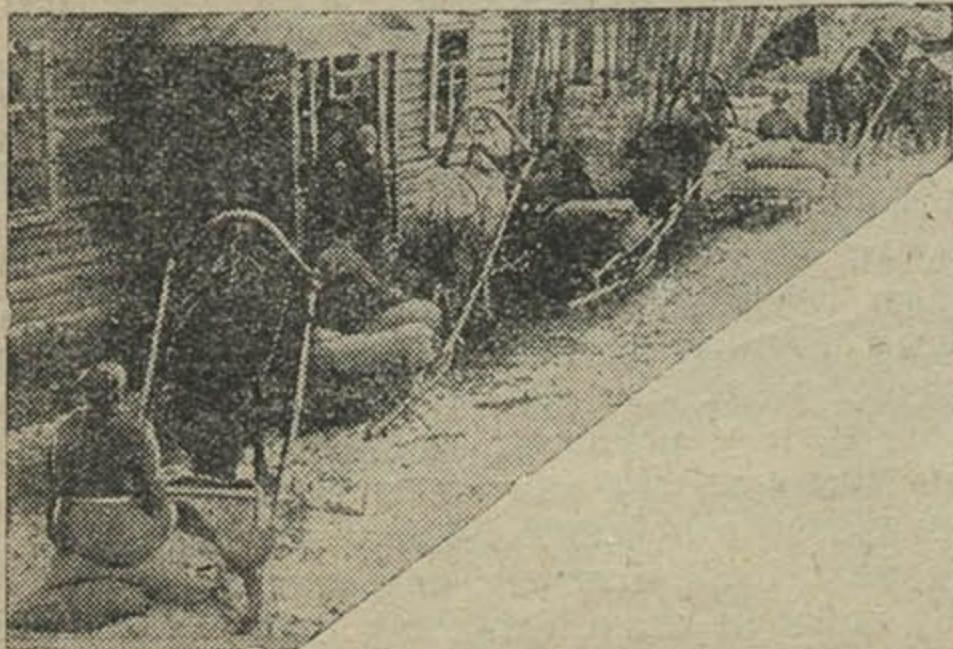
кавіка быў пробны выезд і ўсё было спраўна. Коняй 19 штук мы паставілі на адкорм, каб на іх можна было лепш працаваць.

Я хачу спыніцца ў некалькіх словах на выступленні т. Сымідовіч, якая гаварыла ў сваім дакладзе пра жанчын — ударніц. У нашым калгасе працуе адна жанчына Гофман. Яна член сельсавету. Гофман яня толькі выконвала, але перавыконвала на некалькі процентаў усе віды загатовак. Я лічу, што з боку жанчын-членаў сельсавету мы маём больш дапамогі, чым з боку мужчын. Я сама два гады працу ў сельсавеце і дапамагала шмат. За перавозку бульбы, за маю дапамогу я была высунута дэлегаткай у Ленінград.

Мы выканалі плян па збожжа-загатоўках на 140 проц. На апошнім сходзе мы пастановілі здаць дзяржаве яшчэ 3 цэнтн. збожжа і 300 пуд. бульбы для пасеву (воплескі).

Такім чынам, таварышы дэлегаты, вярнуўшыся са зъезду, мы павінны паглядзець у сваіх калгасах ці яня яшчэ кулакоў, бо нельга сказаць, што мы вычысьцілі ўсіх кулакоў, што іх яня. Мы ў 1932 годзе ачысьцілі 3 і яшчэ знайшоўся адзін серадняк — падкулачнік, які разбазарваў калгасную маемасць. Мы з ім не палічыліся і пасадзілі яго ў турму на дзесяць год. І калі знайдуцца ў будучым яшчэ такія элементы, нам яня трэба з імі лічыцца, а выкінуць (воплескі).

Няхай жыве камуністычная партыя, няхай жывуць т. т. Сталін, Гікало, Чарвякоў, Варашылаў (воплескі).

У камуне „Прагрэс“ Лёзнянскага раёну. На першым здымку зльва — чырвоны абоз збожжа, на другім — пералапачванье засыпанага насеньня.

Штыхом не задушыць рэвалюцыйнага ўздыму рабочай клясы Германіі

У Германіі запанавала адкрыта фашицкая дыктатура Гітлера. Пануе ўрад грамадзянскай вайны супроць працоўных.

Стварэнне адкрытага фашицкага ўраду, пераход да мэтадаў шалёнага тэрору супроць працоўных, да мэтадаў грамадзянскай вайны ў краіне съведчыць аб слабасці германскай буржуазіі. Гэта азначае, што звычайных мэтадаў прыдушэння барацьбы працоўных мас, звычайнага дзяржапарату ўжо замала для забесьпячэння панаваньня эксплётатарскіх клясаў. Гэта значыць, што для задушэння нарастаючага рэвалюцыйнага ўздыму сталі неабходнымі штых і куля.

Гэта азначае і тое, што сацыял-дэмакратыя, гэта галоўная база буржуазіі, ужо ня можа стрымаць працоўныя масы ад пераходу ў лягер кампартыі, ад рашучай барацьбы супроць сваёй буржуазіі. Гэта значыць, што ўнутраныя супяречнасці ў лягеры буржуазіі настолькі вырасьлі, што аб'яднаныне розных груп буржуазіі для барацьбы супроць рабочай клясы стала немагчымым без дыктатарскай фашицкай улады.

І толькі гэтыя надзвычайнія цяжкасці германскай буржуазіі, якія паказваюць усю яе слабасць, ускрываюць усю гніль германскага капитализму, прывялі да таго, што яна (буржуазія) ўхапілася за апошнюю дошку ратунку перад рэвалюцыяй, г.зн. стварыла ўрад адкрытай фашицкай дыктатуры—урад Гітлера.

Гэты пераход Германіі да адкрытай фашицкай дыктатуры распачаўся яшчэ ў 1932 годзе. Урады Брунінга, Папена, Гітлера—Гугенберга—Папена зьяўляліся пераходнымі ступенкамі да адкрытага панаваньня фашизму, да ўраду грамадзянскай вайны.

Сацыял-дэмакратычная партыя Германіі і кіраўнікі рэфармісцкіх прафсаюзаў, якія выратавалі буржуазны лад Германіі ў 1918—19 г., сваёй сумеснай працай з буржуазіяй, дэзарганізацыйной барацьбы рабочай клясы, расколам яе радоў і адкрытым штрэйкбрэхерствам дапамаглі ўвесці

фашизм, ачысьцілі шлях для фашицкай дыктатуры Гітлера.

Праўда, што рабочая кляса Германіі аказвала рашучы адпор наступленню фашизму. Як толькі стала вядома аб назначэнні Гітлераўскага ўраду, ва многіх гарадох Германіі стыхійна выбухнулі баявые дэманстрацыі рабочых. Камуністычная партыя Германіі арганізавала ўсеагульныя забастоўкі ў радзе гарадоў (Любэн, Штрасфурт), усюды адбываліся крывавыя сутычкі рабочых з фашицкімі бандамі, якія нападалі на рабочыя сходы, народныя дамы, памяшканыя кампартыі, рабочыя кварталы і на паасобных рабочых.

Для адпору фашистам у радзе месц арганізаўся адзіны баявы фронт рабочых усіх напрамкаў пад кіраўніцтвам кампартыі. Пахаваныя ахвяр фашицкага тэрору ператвараліся ў магутныя дэманстрацыі адзінага фронту рабочай клясы.

Аднак кампартыя аказалася яшчэ недастаткова моцнай, каб арганізуемая ёю аднай масавая рэвалюцыйная барацьба, пры самы распачлівым процідзеянні з боку сацыял-дэмакратычных партый і прафбюрократатаў магла перашкодзіць прыходу гітлераўцаў да ўлады.

Ня мог перашкодзіць гэтаму і створаны ў некаторых мясцох адзіны фронт камуністычных і сацыял-дэмакратычных рабочых.

Фашицкі ўрад Гітлера, пасля яго стварэння, ня меў большасці ў германскім рэйхстагу (парламанце), таму ён зараз-жа прыступіў да работы для стварэння гэтай большасці. Быў распушчан рэйхстаг, прускі ляндтаг і ўсе камуны Прусіі з разылікам, што правакацыямі і жорсткім тэрорам яму ўдасца атрымаць гэтую большасць. Аднак, гэтая справа аказалася для фашистаў ня лёгкай.

Ні правакацыя з падпалам рэйхстагу, якая была арганізавана гітлераўцамі ў дзень перад выбарамі ў рэйхстаг і ляндтаг, з мэтай стварэння прадлогу для разгортвання шалёнага тэрору, ні шалёны тэрор фашицкіх банд супроць камуністаў і ўсіх рэвалюцыйных рабочых, які паследаваў за падпалам рэйхстагу; ні закрыцьце ўсіх ня толькі камуністычных, але і сацыял-дэмакратычных і лева-ліберальных газет, каб выключыць якую-б там ні было магчымасць выкрыцця іх бандыцкіх правакацый; ні падсылка гітлераўскімі штурмавікамі нацыянал-сацыялістычных бюлетеў ў выбарчыя вуны—не далі Гітлеру пажаданых вынікаў.

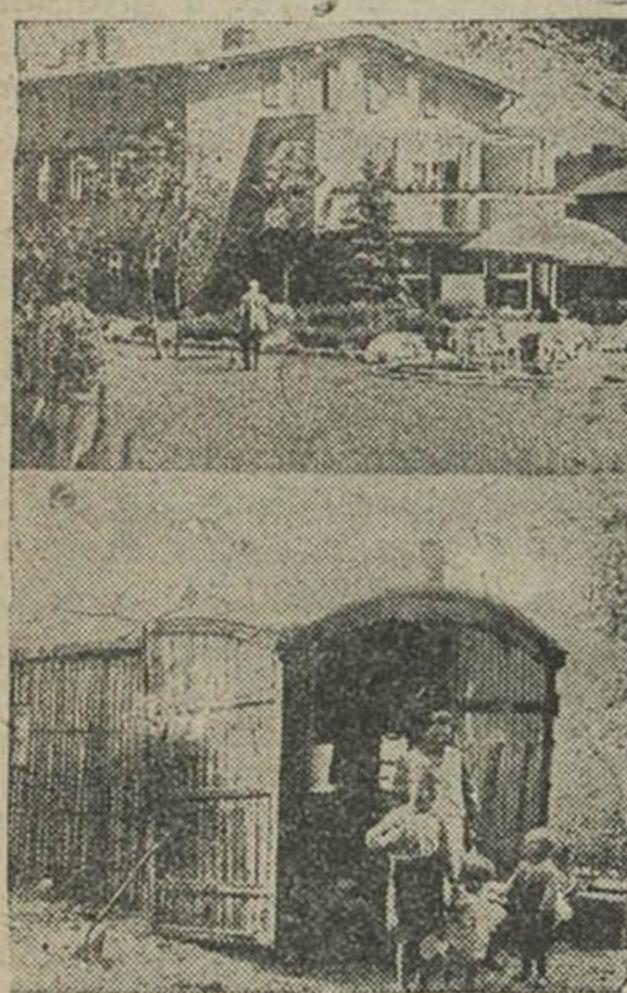
Гэтымі мэтадамі яму не ўдалося зламаць сілы і волю германскага пралетарыату, які застаўся верным свайму рэвалюцыйнаму сцягу, сцягу герайчнай КПГ. 5.000.000 галасоў, якія атрымала на выбарах у рэйхстаг, ва ўмовах разыюшанага фашицкага тэрору камуністычная партыя Германіі зьяўляецца найлепшым доказам гэтага.

Германскі пралетарыят, пад кіраўніцтвам КПГ, адбіў лобавую атаку фашизму, мала таго, 5 мільёнаў галасоў, атрыманых кампартыяй ва ўмовах такіх выбараў—зьяўляецца доказам яе вялікай перамогі ў барацьбе з фашизмам.

12 Паліцыя зрываета вывешаныя на будынку ЦК германской кампартыі ў Бэрліне, камуністычную газету „Ротэ Фанэ“

Убачыўшы такі вынік сваёй першай лобавай атакі на рабочую клясу, германскі фашизм яшчэ больш узмацніў тэрор супроты рэвалюцынага руху і, у першую чаргу, супроты яго авангарду—камуністычнай партыі Германіі. Ён узяў курс на фізычнае вынішчэнне кампартыі. Газэты кожны дзень падаюць усё новыя і новыя факты дзікіх жудасных зьдзекаў фашисткіх бандытаў над камуністамі і рэвалюцыйнымі рабочымі.

Германскія беспрацоўнікі выселены з кватэр жывуць за горадам у зямлянках і зьбітых здошак халупах. На здымку: зъверху дом, дзе живе буржуа. Зынзу—халупа беспрацоўнага.

Усе арганізацыі і газэты кампартыі закрыты. Забойствы і расстрэлы камуністаў і рабочых фашисткімі бандытамі-штурмавікамі, дзікія зьдзекі і катаваныні ў часе допытаў над арыштаванымі мужчынамі і жанчынамі, напады на рабочыя кватэры і дамы прафсаюзаў, расстрэл дзяцей на вуліцах гарадоў; некалькі дзесяткаў тысяч арыштаваных і тысячи забітых і расстрэленых—вось вынік паўтараемесячнага існаванья ўраду адкрытай фашисткай дыктатуры Гітлера—ураду грамадзянскай вайны супроты рабочай клясы.

Мэтады фашисткага тэрору далёка перагналі мэтады сярэдняяваковай інквізыцыі. Для арыштаваных не хапае турмаў, і іх зъмяшчаюць у канцэнтрацыйных лягерах, якія адкрываюцца кожны дзень.

Усе тыя зьдзекі і катаваныні, якім падпадаюць палітычныя індывідуалы ў казармах фашисткіх бандытаў і канцэнтрацыйных лягерах не паддаюцца апісанью.

Аднак, усё гэта ня можа зламаць і ня зломіць рашучай волі германскіх рабочых, іх барацьбы з фашизмам за праletарскую рэвалюцыю. Арыштаваныя камуністычныя рабочыя, як падаюць апошнія газэты, ня гледзячы на лютыя катаваныні заўляюць: „Рабеце з намі што хочаце, а мы ёсьць і застаемся камуністамі“.

Забастоўка пратэсту рабочых Гамбургу супроты фашисткага тэрору, якая адбылася ўжо пасля выбараў, г. зи., у момант разгулу фашисткіх бандытаў—ясна сьведчыць аб нязломнай волі германскага праletарыяту да барацьбы з фашизмам.

Пад удары фашисткага тэрору падпадаюць у Германіі не толькі камуністычныя, але і сацыял-дэмакратычныя рабочыя, і нават паасобныя кіраўнікі сацыял-дэмакратыі. Аднак гэтая здрадніцкая шайка сацыял-дэмакратаў і ня думае весьці барацьбы з фашизмам.

На зварот Германскай кампартыі аб арганізацыі супольнага праletарскага фронту барацьбы супроты наступлення капиталу і фашизму—яна адказала адмовай. І не толькі адмовай: праз вусны сваіх правадыроў—Кауцкага і Вэльса, яна запэўняе Гітлера, што будзе падтрымліваць кожнае мерапрыемства ўраду, заклікаць рабочую клясу „прыстасавацца да фашизму“.

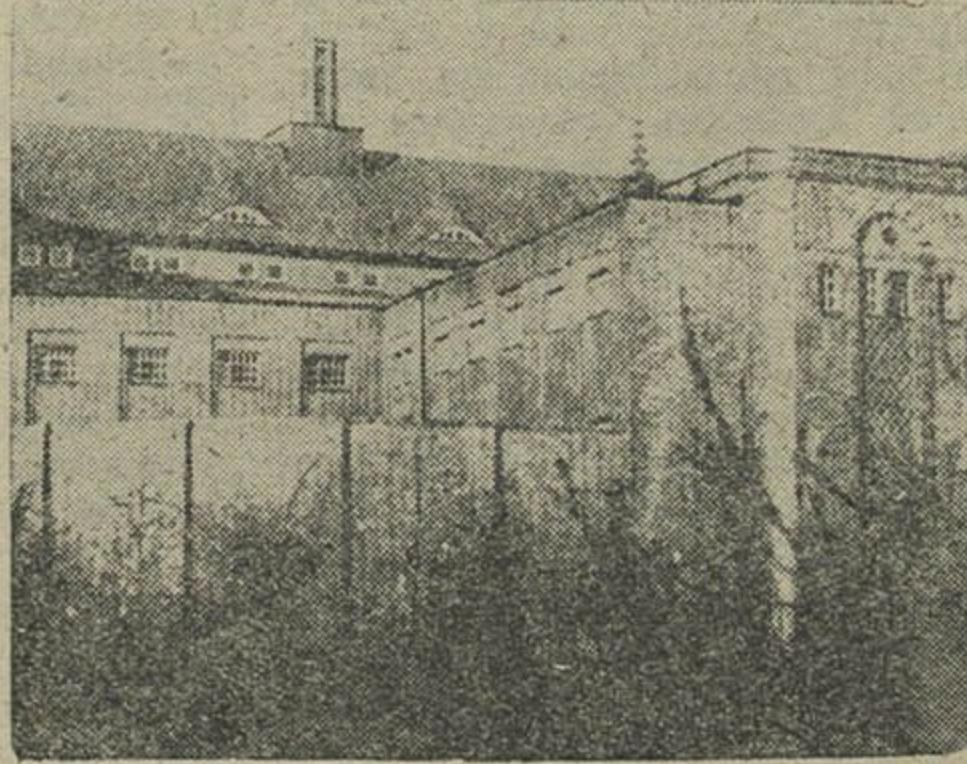
Але яе ўплывы, яе ілюзіі, якія сеяў фашизм аб паляпшэнні становішча рабочых і беспрацоўных,—разъбіваюцца ў прах іх уласнымі ўчынкамі. Фашизм замест хлеба і працы—даў рабочым і працоўнаму сялянству кулю і турму, а яго верны лёкай—сацыял-дэмакратыя раць рабочай клясе прыстасавацца да гэтага.

Адзіны фронт камуністычных і сацыял-дэмакратичных рабочых у барацьбе з фашизмам пад сцягам КПГ, які ўзынікае паміма волі правадыроў сацыял-дэмакратыі даказвае, што рабочыя масы Германіі рыхтуюцца да новых рашаючых баёў.

Панаванню буржуазіі прыходзіць канец і ўсе яе мэтады шалёнага тэрору і гвалтаў супроты працоўных не выратуюць яе.

Куляю і турмой нельга накарміць галодных. Штыхом не задушыць рэвалюцынага ўздыму рабочай клясы, якая яшчэ не сказала свайго апошняга слова, а іменна рабочай клясе і яе кампартыі належыць апошніе слова ў наступаючых рашучых клясавых баёх.

Н-аў.

Турма Бэргэндорф, каля Гамбургу (Германія), дзе пакутуюць арыштаваныя германскія рэвалюцыянеры.

Сара Голуб.

Раніцой, калі першы гудок сваёй прарэзылівай звонкасцю пранізаў паветра. Сара Голуб ужо ня сьпіць. Яна праглядае газэты якіх не пасьпела прачатаць увечары. Маленькі, утульны, чисты пакойчык. Усё так проста і прывабна: ложак накрыт чыстым прасьцірадлам, у кутку стаіць этажэрка напоўненая кніжкамі і часопісімі. Сярод іх кідаюцца ў вочы творы Леніна. На стале ляжаць кніжкі і сшыткі. На съянне партрэты Леніна і Сталіна.

Праглядзеўшы газэты Сара надзяе свой рабочы зашмальцаўаны касыцю, павязвае на галаву, падсоўваючы пасмы валос, чырвовую касынку і хутка сьпяшыць на завод. Ей трэба яшчэ пасьпець пасьнедаць і забегчы мімаходам у парткалектыў пагутарыць, з сакратаром.

Гудок трэці раз прагучэў гласна і працяжна. Рабочыя і работніцы сьпяшаюцца да сваіх варштатаў. Стук малаткоў і шум варштатаў зьліваюцца ў адзіны магутны грохот. Здаецца нібы зямля дрыжыць трymаючы на сябе волат— завод імя Варашыла.

* *

Многа гора бачыла ўжо Сара Голуб за свой кароткі 22-гадовы жыццёвы шлях. Трынаццацігадовая яна засталася без бацькоў. Маленькай забітай дзяўчынкай хадзіла па мястэчку, шукаючы работы.

— Не пытайце пра ранейшае жыццё— кажа Сара— і сълёзы паказваюцца на вачох.

— Радзілася я ў мястэчку Капаткевічы, на Мазыршчыне. Бацька быў краўцом. А потым...

Штосьці камнем засела ў горле Сары. Яна ня можа ўспом-

Сара Голуб—герой пяцігодкі

(Нарыс)

ніць без болю 1918 год—расправу белапалікаў на Беларусі, над яе бацькамі...

— Эх каты... сволачы — ціха ўспрыгвае Сара, моцна съціскаючы ў руках жалезны ўтулак.

Восем гадоў заводскай працы мае за плячым Сара. Восем гадоў жыцця, вучобы і змаганьня.

Пяць год Сара працуе на заводзе імя Варашыла. За гэты час яна ня толькі навучылася працеваць, яна навучылася жыць і кіраваць.

— Завод мяне выхаваў—кажа Сара. Прышла я зусім няпісьменная, а цяпер? Працую сълесарам 4-га разраду. Даўно ўжо скончыла курсы ЦПП'а. Вучобы не пакідаю, хоць і цяжкавата. Трэці год наведваю вячэрні Рабфак пры Мэдычным Інстытуце. Многа прыходзіцца працеваць над сабой. Мала того, што трэба залікі здаваць, трэба і ад жыцця не адставаць. Чытаю газэты, часопісі, наведваю розныя гурткі на заводзе.

Большую частку дня Сара Голуб праводзіць на заводзе. Акрамя работы ля варштата ў яе ёсьць вялікая грамадская нагрузкa. Дзякуючы яе добрай грамадской работы яна карыстаецца аўтарытэтам сярод рабочых. Ня гледзячы на шматлікі рабочага калектыву—Сару Голуб ведае кожны.

З пятнаццаці год Сара Голуб у камсамоле. І ўжо два гады як актыўна працуе ў партыйнай арганізацыі завода. Сара член бюро партыйнай ячэйкі сълесарнага цэху, групарторгам, брыгадзірам.

— Наша брыгада складаецца з 22 рабочых, з якіх 4 работніцы—кажа Сара. Ня было яшчэ выпадку, каб мы выканалі прамфінплан ніжэй 100 проц. Брак у нас амаль ліквідованы. Актыўна ўдзельнічаем у грамадскім жыцці завода. Уся брыгада ахоплена падпіскай на пазыку „4 ты завяршальны“ на 100 проц. зарплаты. За ўсё гэта наша брыгада атрымала чырвоны съцяг.

За пяць гадоў работы на заводзе Сара Голуб была пяць разоў прэмівана, як лепшая ўдарніца. Яна вам можа пералічыць якімі речамі: гадзіннікам, паліто, касыцюмам, вымяральным прыборам і інш. Але лепшым падарункам для Сары—гэта ўзнага-

рода усёй брыгады чырвоным съцягам. Гэта вынік таго, што Сара ня толькі сама выконвае прамфінплан і дае добраякасную прадукцыю, актыўна ўдзельнічае ў грамадскім жыцці, а што яна брыгадзір—Сара Голуб сумела мабілізаваць сваю брыгаду на выкананьне такіх-жэ паказальнікаў.

Успамінае Сара дзень ударніка гэтага году. Былі адзначаны дасягненыні ўсяго заводу і асобных ударнікаў. У рады ўдарнікаў уліліся новыя рабочыя і работніцы. Перад вачым паўстае заля завадскага клубу, як зъмісціўшая ўсіх рабочых жадаючых прысутнічаць на вечары. Частка стаяла ля дэзвярэй на вуліцы. Яна сядзела з дзяўчатаамі і прыслухоўвалася да слоў дакладчыка. Дзяўчатаў ўвесе час гаварылі аб tym, што Сару сёньня будуць прэміяваць.

Вось слова ўзяў старшыня заўкому. Ён ахарактарызаваў лепших ударнікаў, іх прозвішчы сустракалі гучнымі воплескамі.

...Сара Голуб—сълесар 4-га разраду. Прышла на завод зусім няпісьменнай, без кваліфікацыі. Цяпер яна лепшая ўдарніца на заводзе, актыўны ўдзельнік у грамадскім жыцці. За перавыкананьне прамфінплану асабіста і ўсёй брыгадай і давядзеннем процэнту браку да нуля—преміреца вымяральным прыборам і ёй надаецца званье—героя першай пяцігодкі.

Не дагаварыў яшчэ старшыня заўкому апошніх слоў, як адна душныя воплескі напоўнілі ўсю залю.

— Неяк было нялоўка—кажа цяпер Сара—а дзяўчата, казалі, што яна нават крыху пачырванила. А воплескі доўга яшчэ не съціхалі.

— Буду яшчэ лепш выконваць заданьні—рашыла я. Не здам тэмплай, ва век я ня здам.

* *

Зьвініць упэўнена ўядоўчыся ў жалеза рашпыль у руках Сары, так і зрэзвае непатрэбныя нарости вылітыя ў лінейным цэху. Моцна трymае Сару ў руках інструмент, падганяючы часткі паасобных дэталяў. Яна добра ведае, што калгасы патра-

Паравозы Жлобінскага вузла, над якімі жанчыны ўзялі шэфства, прышлі да фінішу з перамогамі

З часу аўбяшчэння конкурсу спараных паравозных і рамонтна-вагонных брыгад прыйшло больш трох месяцаў. Першага сакавіка рабочыя чыгункі разам з прадстаўнікамі падшэфных калгасаў і чырвонаармейскіх часцей адзначылі ўрачыстасць фінішу конкурсных брыгад.

У часе конкурсу жонкі рабочых Жлобінскага вузла арганізавалі шэфства над паравозамі і ўзялі на сябе рад абавязацельстваў, аб чым пісалася ў часопісе „Рабочніца і калгасыніца Беларусі“ № 1 (1933 году).

Брыгада ў складзе Крукавай, Садоўскай, Тамковай, Ксюк і іншых узяла шэфства над паравозамі 6512, 3523, 1685 Жлобінскага дэпо. Яны дапамаглі трymаць паравозы ў чыстаче і гатоўнасці да работы. Так на паравозе № 6512 жанчыны адправівалі 18 гадзін, № 3523—7 гадзін, № 1685—19 гадзін.

Вось і сёньня яны толькі што скончылі работу па падрыхтоўцы паравоза 6212, ганарава прышоўшага на фініш з добрымі паказальнікамі. Жанчыны абступілі мяне в замазанымі па-качагарскими рукамі і тварамі. Яны дзеляцца ўражаньнем. Паравоз 6212 мае 148,12 балаў, эканомія паліва—12 проц. Выкананыне працігу—106 проц., ніводнага зрыву спаранай язды і німа папсуцьця ў дарозе.

Паравоз 3523 мае 121,7 балаў, эканомію паліва, перапрабег у дарозе і г. д.

— Машыністы Брукава, Санчанка, Шаціла, Хохаў і інш. вельмі ўважліва адносяцца да нас. Яны ўдзячны за дапамогу—заяўляюць жанчыны.

Пасля прыміўкі паравоза жанчыны прымаюць удзел у вытворчых нарадах, даюць прапановы, як зьнішчыць недахопы. Яны дапамаглі арганізаваць аптэчкі.

Жанчыны з жалем сустрэлі паведамленне аб выбыцці з конкурсу паравоза 1585 з-за няўажлівасці машыніста. Яны ганбяць прымацаваных да гэтага паравозу Шалахманаву і Гідрэвіч, якія ня ведаюць нават становішча паравоза. Такім „актыўствам“ трэба даць рашучы адпор.

— А вы як, ударніцы — пытаюся я.

А як-ж — адказвае Крукава — нашы мужы ўдарнікі і мы не адстаем ад іх.

Адчуваеш, што гэтыя людзі поўны энтузіязмы, што яны жывуць і дышуць тым вытворчым жыцьцём якім жывуць іх мужы.

Перамога ў конкурсе паравозаў, якія прышлі па фініш першымі, гэта і перамога жанчын-ударніц. Яны бадзёрыя, вясёлыя тут-жа ў дэпо, у цэху разам з усімі.

Ёсьць і такія людзі, якія не падтрымлівалі ініцыятывы жанчын па дапамозе сваім мужам, а наадварот яны съмяяліся з іх. Гэта памочнік машыніста Дрэко М. і іншыя, некаторыя гаспадарнікі дэпо (Лаўроў—ТДЗ). Яны ігнаравалі, недацэнівалі работу жанчын, кажучы: „Якую там бабы дадуць карысць у работе“.

Дрэко Міхайла і яго жонка Аўдоцьца ўвесь час насыміхаліся над ударніцамі, якія рука ў руку разам з сваімі мужамі змагаліся за здаровы паравоз.

Аб гэтым была зъмешчана заметка ў мясцовай газэце ў дзень 8-га сакавіка. Дрэко і яго жонка рашылі адпомсьці рабкорцы тав. Крукавай. І вось 13-га сакавіка Аўдоцьца Дрэко напала на Крукаву, пачала яе біць з крыкам: „Я табе пакажу, як пра нас пісаць у газэту“.

На гэты агідны ўчынак прафсаюзныя арганізацыі дэпо не реагавалі.

Жлобінскае РКК-РСІ павінна ацаніць гэтыя факты, як належыць і зрабіць вывады адносна трохкунтніка Жлобінскага дэпо за нерэагаванье на зьбіенне рабкоркі і насымешкі з жанчын-актыўісткамі, якія дапамаглі вывесыці паравозы з прарыву.

Апанас Тутэйшы.

Жлобін.

САРА ГОЛУБ—ГЕРОЙ ПЯЦІГОДКІ

(канец).

буюць да веснавой сяўбы запасныя часткі да сельска-гаспадарчых машын. Над вырабам гэтых частак і працуе цяпер па-ўдарнаму Сара. Блішчаць адшліфаваныя дэталі на рабочым стале Сары. Іх ужо шмат скончаных. Тут і ўтулкі розных памераў, шасціяронкі і шмат іншых частак да машын.

Гудок. Сара скончыўши апрацоўку дэталяў — склікае сход сваёй брыгады.

— Таварышы. Усім вядома, што мы разгарнулі работу па

падрыхтоўцы да бальшавіцкай сяўбы. У гэтай работе наша брыгада стаіць на першым месцы. Сёньня мы павінны вырашыць кансірэтна, як мы сустрэнем калгасынікаў-ударнікаў, якія прыяжджаюць на з'езд і вылучыць у дапамогу падшэфнаму калгасу аднаго чалавека з нашай брыгады.

— Сару, Сару—пачулася адразу некалькі галасоў.

— Не, таварышы. Трэба нам паслаць другога. Я ўжо некалькі разоў была ў калгасе. Трэба, каб

і другія рабочыя пазнаёмліся з жыцьцём і бытам калгасынікаў.

— Ну, тады паслаць Фаньку—прапанаваў малады хлапец. Прапанова прынята. Тут і гудок.

З вясёлым съмехам і гоманам усе разыходзяцца да сваіх варштатаў. Зноў пачаўся завадзкі шум. Залёкатлі пасы. Зазвінела жалеза. Вясенняя сонца, прабіраючыся праз закопчаныя вокны даху, асьвяціла ў канцы цэху вялікі партрэт Карла Маркса.

Менск.

Зялёнае ўгнаенне

Калі глеба не атрымлівае праз ўгнаенне патрэбнай колькасці спажыўных матэрый, то з кожным годам дае ўсё меншы і меншы ўраджай. Нашы беларускія глебы ў большасці сваёй вельмі бедныя на спажыўныя матэрыі з-за чаго і даюць нізкія ўраджай. Таму галоўная задачай у сучасны момант зялёлецца скарыстаньне ўсіх мясцовых ўгнаенняў для паляпшэння структуры глебы, а разам з гэтым і для атрыманьня больш высокага ўраджаю.

Адным з відаў ўгнаенняў, якое адзыгryвае пры яго ўжыванні вялікую ролю ў справе павышэння ўраджайнасці, зялёлецца зялёнае ўгнаенне. Праз зялёнае ўгнаенне мы ўзбагачаем глебу перагноем. У большасці калгасаў і саўгасаў не хапае гною для ўгнаення палёў. Такія калгасы і саўгасы павінны вялікую ўвагу звязаць на пасей зялёнага ўгнаення.

На глебах пясчаных лепш за ўсё для зялёнага ўгнаення выкарыстоўваць лубін, а на больш цяжкіх (гліністых) — гарох, канюшыну або віку.

На зялёныя ўгнаенныя ўжываюцца бабовыя расыліны. Вартасць іх у тым, што яны здатныя браць з паветра азот і запасіць яго на сваіх карэннях.

Пры згніванні бабовыя расыліны даюць глебе спажыўныя матэрыі, асабліва азот. Лубінае ўгнаенне павышае ўраджайнасць і яно толькі на працягу аднаго году, але і на працягу некалькіх год.

Бяз лубіну ўраджай бульбы быў 38,6 цнт з га, жыта 5,5 цнт. Пасей паслья завораных 150 цнт лубіну даў бульбы 85,7 цнт з га, жыта — 10,0 цнт і паслья завораных 360 цнт лубіну бульбы — 122,7 цнт, жыта — 13 цнт.

Чым больш заворана будзе зялёнай масы лубіну ў глебе, тым большы будзе ўраджай тэй культуры, якая будзе сеяцца. Пры ўгнаенне

гноем разам з лубінам ураджай яшчэ больш павялічаецца.

Галоўная задача пры пасеве лубіну заключаецца ў тым, каб атрымаць як можна больш зялёнай масы. На зялёнае ўгнаенне лубін можна высываць на папарах, дзе будзе высываецца жыта. Поль, на якім высываецца лубін, павінна быць чыстым ад пустазельля, для гэтага трэба яго заворваваць з восені. Пасей лубіну можна праводзіць у красавіку месяцы.

Пасей трэба рабіць як можна раней. Высываць лубін можна радковай сяялкай, а таксама і ручным спосабам. Але трэба адзначыць, што пры ручным спосабе насенне высываецца на 25 проц. больш, што зялёлецца навыгоднім, калі засяваць вялікія плошчы. На 1 га плошчы трэба засяваць ад 175 кг да 195. Насенне лубіну пры пасеве патрэбна задзелваць у глебу ія больш як на 3 сантиметры, але ія трэба дапускаць зусім мелкай задзелкі, бо насенне будзе выбівацца дажджом, засыхаць і не даваць усходаў.

Перад пасевам абавязкова трэба праверыць усхожасць насення. Добраякаснае насенне павінна мець каля 80—90 проц. усхожасці.

А. М.

ЗДАВАЙЦЕ

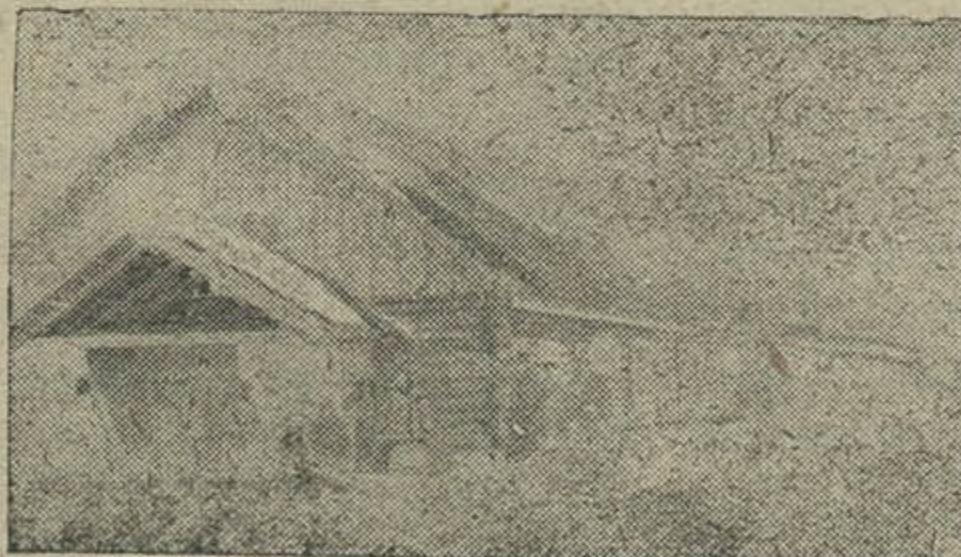
ПАДПІСКУ
НА ЧАСОПІС

РАБОТНИЦА І КАЛГАСЫНІЦА
БЕЛАРУСІ на 1933 год

ЛІСТАНОСЦАМ
АБО
НА ПОШТУ

ЧАСОПІСЪ
ВЫХОДЗІЦЬ
6 РАЗОЎ
У МЕСЯЦІ
НАШТУЕ 30 кап.
У МЕСЯЦІ

АДРАС РЭДАКЦЫИ
МЕНСК, САВЕЦКАЯ 63,
2-1 ПАВЕРХ, ПАКОЙ № 11.

Новапабудаваны сельнічны калгас „Новы пахар”,
Касцюковіцкага раёну.

На вокладцы: Лагойская делегация на Усебеларускім з'езьдзе калгаснікаў-ударнікаў.

Выдаць ЦК КП(б)Б

Дзякуйць імя Сталіна

Заказ № 969

У ліку 11.070 экз.

Адк. рэдактар Э. ШАПІРА.

Менгарліт № 1416.